

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje. Vse inserate zunaj Kranjskega sprejemata le Haasenstejn & Vogler na Dunaji (Wien, I., Wallfischgasse Nr. 10).

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah števil. 5.

Št. 9.

V Ljubljani, 15. maja 1889.

Leto VI.

Obseg: Perutnistvo. — Naš občni zbor dne 23. t. m. — Za osušanje ljubljanskega barja. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Perutnistvo.

Spisuje Josip Lenarčič.

V.

Omeniti mi je še pasme

Dorking,

katera je prejela ime svoje od mesta Dorking, grofije Surrey na Angleškem.

Po zunanji podobi spominajo Dorkingi navadnih domačih kokoši, od kojih pa jih lahko ločimo po čokatem, močnem truplu. Dorkingi so drobnih kosti, imajo širok hrbet, široke prsi z dolgo in prav visoko prsno kostjo, okoli katere je mnogo izvrstnega belega mesa, — kratek, debel vrat, srednje veliko glavo, rdečo glavo, rdeča ušesa, dolge in široke podbradke, nizke, gole noge s petimi parkeljci, ločijo se pa najbolj od navadnih po izredno veliki teži; pitani petelini temne barve so težki do 6 $\frac{1}{2}$ g, kokoši pa do 5 $\frac{1}{2}$ g. Greben je pri temnih petelinih velik, enoten, kvišku stoječ in lepo zarezan, beli petelini pa imajo rožnat greben.

Gosto perje se prav dobro oprijemlje života, torej ne moti gledalca, da bi več kazalo, nego je v resnici trupla pod njim. Po barvi perja ločijo se Dorkingi v temne ali sive, v svetle ali srebrno sive, v jastrebasto pisane in v bele.

Petelini temne barve imajo belo perje po glavi, po vratu in sedlu pa črno z belim obrobkom, po hrbtu in ramenih pikasto mešano. — Splavute (Schwungfedern) so na zunanji strani bele, na notranji črne; krilno perje (Deckfedern) po perutih je črno, tako tudi po prsih, stegnih in spodnjem delu trupa.

Kokoši so po glavi in vratu iste barve, kakeršne petelini, perje po prsih pa je rjavo, in na konci vsakega pesesa videti je črn polumesec; po vsem drugem životu je perje sivkasto rjavo s svetlejšimi tuljavami (Schäften). Noge so svetle, mesnate barve.

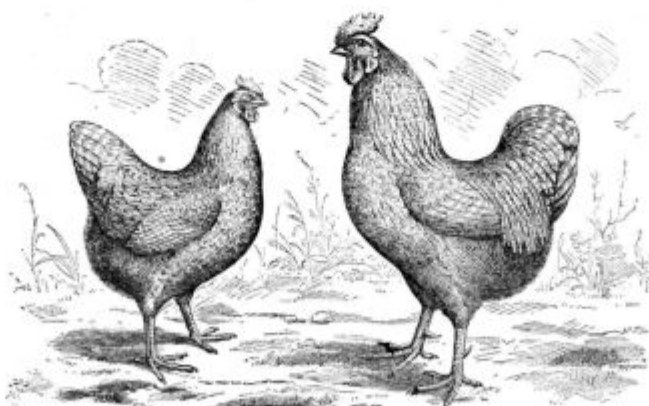
Svetlo sivi petelini se ločijo od prejšnjih po velikosti, ker so manjši; perje po glavi, vratu in sedlu je belo z malo, sivo črtico po sredi. Skleneni peruti sta videti beli s črnim robom. Prsi in rep so črni.

Angleži smatrajo pasmo Dorking za neko angleško posebnost ter so ponosni na težo teh kokoši. Dorkingi so, rekel bi, „namizne kokoši“ (Tafelhühner) prve vrste, ker kaj hitro nastavijo mnogo mehkega,

sočnega in okusnega mesa, zrastejo hitro ter se dado prav dobro spitati. Za nesenje jajec pa jih ni posebno priporočati; valijo pač zanesljivo, tudi vodijo dobro. Mladi piščanci se sicer hitro obrasto, vendar so mehkužni, zlasti jim zelo škoduje mrzla vlažnost.

„Velikani.“

Pod tem imenom združujemo velike azijske kokoši: kakor Cochins, Brahma, Langshan in Plymouth-Rocks.

Podoba 20.

Podoba 21.

Te kokoši so visoke, velikega života, širokih prsi, širokega hrbta, in prve tri vrste imajo tudi noge obraščene. Med seboj se ločijo po naslednjih znakih:

1. Cochini imajo enoten, srednje velik greben, rumeni nogi, ki sta razen notranjega parkeljca popolnoma obraščeni in kratak rep brez pravih srpov.

2. Brahme imajo trojnat greben, obraščeni nogi, kot Cochinrep z malimi srpi.

3. Langshani imajo enoten, velik greben, nogi sivi, ki sta le malo obraščeni, zlasti le zunanji parkeljček, rep kvišku stoječ z dolgimi lepimi srpi.

4. Plymouth-Rocksi imajo enoten, velik greben, nogi goli, rumeni, rep s srednje dolgimi srpi.

Cochins ali Cochins-Chinas.

Ta pasma nima po pravici svojega imena, ker je iz Kitaja, a ne iz Cochins-Chine, zato je tudi naše domače ime „kinezarice“ bolj opravičeno.

Prve kokoši te pasme prišle so leta 1847. iz Šangaja v Evropo, ob istem času so gotovo dospele tudi prve v severno Ameriko. — Ko so leta 1849. angleški časopisi donášali popise teh velikih kokoši, razburili so se kokošerejci francoski in nemški ter se jako navduševali za nje. Vsakdo jih je hotel imeti. Naravno torej, da so za nje velikanske vsote plačevali. Akoprav je danes to navdušenje za Cochins jako potihnilo, vender se nahajajo skoro po vseh kokošjih razstavah, tudi danes plačujejo za nje še velike vsote, tako n. pr. je na razstavi v „kristalni palači“ v Londonu leta 1886. bil petelin te pasme od mrs. Barton odklikovan s častnim darilom in prodan za 50 lir, t. j. 500 goldinarjev v zlatu. Tej pasmi se moramo zahvaliti za velik napredek v kokošji reji, ker ona je dala neko posebno izpodbujo za rejo boljših pasem.

Karakteristična svojstva Cochins so: Veliko, okorno, bolj kratko truplo, ki je obraščeno z obilim, mehkim, rahlo stoječim perjem, kar dela kokoši večje nego pa so v resnici; kratki, rumeni, gosto obraščeni nogi; kratak, mehak in top rep; kratak vrat, rdeča glava, rdeča podbradka; dolg, enoten, kvišku stoječ greben in dolga, rdeča ušesa. Rep je skoro popolnoma skrit pod velikim, mehkim sedlom, tudi peruti sta skoro skriti v obilem perju drugega trupla. Spodnji del života je velik in gosto obraščen. — Dobro z mehkim perjem obraščena stegna na petah ne smejo kazati dolgih, nazaj molečih peres (jastrebova peta).

Po barvi perja delimo Cochins v rumene, rjave ali prepeličarice, v črne, bele in v jastrebasto.

Od rumenih se zahteva, da so popolnoma rumene, brez drugobarvnih peres, le petelini morajo po vratu in sedlu biti nekoliko temnejše.

Pri rjavih Cochins je petelin po spodnji strani črn, po vrhu pa rumen in rdeč.

Ker spada ta pasma tudi med „sportne“, zahteva se natanko predpisani obris perja, s kojim popisom pa ne bodem mučil čislanih čitateljev.

Ko so Cochins vpeljali, mislili so, da bodo te kokoši nesla „zlata jajca“ ter združevale vse dobra svojstva, pa kmalu so izprevideli, da ideala treba še vedno iskati.

Gospodarska pasma ni, ker glede števila jajec, pa tudi glede mesa zaostaja za drugimi pasmami. Število jajec, koja so proti trupu kokošjemu jako majhna, zlasti je zato pičlo, ker te kokoši le prerade kločejo, kakor sem uže večkrat omenil. Podloži se jim lahko dvakrat, trikrat, celo štirikrat zaporedoma. Le nekoliko preokorne so ter mnogokrat pohodijo kako jajce zaradi obile telesne teže. Ker so Cochins zelo utrjene kokoši, prično navadno zgodaj po zimi nesti. — „Namizne kokoši“ pa zato niso, ker imajo predebele kosti, rumeno kožo ter nastavijo po prsni le malo mesa. Tudi je meso bolj trdo in ne

tako sočno kakor francoskih pasem ali Dorking. Za namizno kuretino so še najsposobnejša mlada piščeta, koja nastavijo po bedrih dokaj sočnega mesa ter jih je lahko rediti, ker niso občutljiva proti vremenskim neizodam. Cochins imajo dobro lastnost, da tudi po zaprtih prostorih uspevajo. Mestni kokošerejci jih torej lahko rede, kajti mirno čakajo krme, med kojo pa mora biti premešanega dokaj zelenja. Za rejo pri kmetijstvu niso sposobne, ker si živeža same skoro nič ne poiščejo ter se vedno le zanašajo na krmljenje. Sorodne s Cochins so

Brahma.

Po njihovem imenu bi sodili, da je njih domovina porečje indijske reke Brahmapootra, toda to ime se je slučajno prejelo te pasme. Brahma so skoro gotovo nastale s križanjem Cochins in Malajcev, kar se je v severni Ameriki zvršilo. Od tod so Brahma prišle najprej na Angleško in potem po vsej drugi Evropi.

Razlika med Cochins in Brahma je bila uže prej omenjena, drugih malenkostnih razlik pa ne bodem navajal, da ne mučim dalje čislanih čitateljev.

Po barvi perja se delijo 1. v svetle Brahma, koje imajo po vsem životu belo perje, le po vratu in sedlu ima vsako pero po sredi močno, črno črto. Rep je črn. 2. v temne Brahma, ki spominajo zgoraj opisanih Dorking. Perje po vratu je tako, kakeršno pri svetlih Brahma. Petelin ima rameni beli, peruti pa črni, le splavute družega člena imajo zunanjo stran belo, tako da je pri sklenjenih perutih tu opaziti na črnem temelji belo liso. Prsi, spodnje truplo, stegna in bedra, tako tudi zadnji deli z repom so črni. Kokoš ima na svetlem temelji životnega perja črne črte, kakor bi bili zaporedoma trije koti drug v drugem.

Brahma so še bolj utrjene nego Cochins, in si nekoliko krme tudi same poiščejo, vender jim to ne nezadostuje.

Zgodnje kokoši po gorskih hlevih tudi po zimi neso. Jajca pa niso velika proti njih životu. Brahma valijo rade, vender niso tolikanj sitne kot Cochins. Le zaradi obraščenih nog mnogokrat jajca potarejo. V gnezdu obsedijo prav stalno ter so zaradi svoje krotkosti za valjenje dobre. Po svoji izkušnji jih zato priporočam.

Za namizno pečenko so Brahma boljše nego Cochins, ker imajo šibkejše kosti in okusnejše meso. Na Angleškem jih prav pogostoma rabijo za pečenko, zlasti mlade peteline po 6 mesecev stare, katerih ni treba kopuniti, ker se pozno spolski razvijajo, in ker se počasi kretajo, tudi hitro odebelijo. Poznih leg ne bi mogel priporočati, ker ostanejo kokoši le majhne.

Po opisu starejših vrst preiti mi je na moderne kokoši, in sicer najprej na

Langshan.

Druge stroke v človeške življenji nam kažejo vedne premembe. Zakaj naj bi pa kokoši delale izjemo? Ko so bile Cochins vpeljane, vzkipele je vse za nje, te so prišle iz mode, za njimi druge, in v novjšem času ogreva se vse za Langshan, Plymouth-Rocks in Wyandotte. Na vsaki razstavi videti je mnogo zastopnikov teh pasem. Podajam tu nekoliko zgodovinskih posnetkov iz „Düringena.“

Langshan so prvotna pasma severno-kitajske pokrajine Mandžurije. — Prve Langshan pripeljali so v Evropo leta 1879. z Japonskega, kamor so bile prinesene iz svoje domovine. Druge pripeljal je leta 1881. parobrod „Hesperia“ po kapitanu Johannsen, ki je imel zveze v severnem Kitaji in vzhodni Sibiriji. Kokoši tretje pripeljane prejel je leta 1882. Baron Lühdorff. Te kokoši so iz nekega Buddhiskega samostana v bližini Mukdena, glavnega mesta Mandžurije. Menihi se pečajo tam s ko-

košjo rejo prav zelo, ter pošiljajo vsako leto po več tisoč komadov v južne pokrajine Kitajskega cesarstva.

Langshan so jako velike, lepe kokoši, truplo spomina Dorking; imajo dolg, poln vrat, majhno glavo, visok, enoten greben, rdeč obraz, srednje velika, rdeča ušesa, dolge, rdeče podbradke, velik, kvišku obrnen, lep rep z dolgimi srpi, gosto perje, katero se pa v razliko s Cochin oprijemlje života, malo obraščeni nogi. Langshan nadkriljuje celo Dorking s svojo težo. — Odrasli petelini morajo imeti nad 5 $\frac{1}{2}$ lb. — Med svojimi Langshan imam petelina, ki tehta 11 $\frac{1}{2}$ starih funtov in ki poleg vse svoje teže prav dobro opravlja svojo nalogo.

Perje je črno ter se izpreminja v zeleno. V novjšem času nahajajo se pa uže tudi beli in modri Langshan.

Mladi piščanci so, kadar se izvalijo, po vrhu glave in po hrbtu črni, po vratu, prsih in trebuhu so pa rumenkasto beli. Nogi sta mesnate barve, ki se pa pozneje izpremeni v sivo.

Odlikuje se ta pasma po posebni utrjenosti. Piščanci navadno prav dobro uspevajo, ako se morejo s kokljjo prosto gibati. Akopram se počasi obrasto, vendar jih le malo pogine. — Trdijo, da kokoši dobro valijo. Jaz iz svoje izkušnje ne morem temu pritrditi, ker v dveh letih, kar redim to pasmo, klokala mi ni še nobena kokoš. Za nesenje po zimi je pa to pasmo jako priporočati. Langshan so tudi dobre za „namizno kuretinu“, ker nimajo predeblih kosti, imajo pa belo kožo, mehko, sočno, belo meso in so zelo težke. Pasejo se te kokoši rade, zato so pa tudi za kmeta prav dobre.

Zadnja vrsta med velikani so

Plymouth-Rocks.

V svojih prejšnjih spisih sem uže omenil, da je ta pasma bila vzgojena v severni Ameriki baje z umnim križanjem Cochinov z ameriškimi jastrebastimi Dominikanci.

Prvikrat je bilo videti te kokoši razstavljene l. 1868. v Worcester (Massachusetts).

Plymouth so velikega, dolgega in širokega života (glej podobi 20. in 21.), imajo dolgi, rumeni, goli nogi, srednje dolg vrat, rdečo glavo, rdeča ušesa, rdeče podbradke, rumen kljun, enoten, kvišku stoječ greben in majhen rep s srednje dolgimi srpi.

Obilno perje se dobro oprijemlje života. — Plymouth so navadno jastrebasto pisani, t. j. po vsem životu je perje enake barve, in sicer ima vsako pero na svetlo sivem temelji 3—5 marog počez, ki pa niso ostro ločene od temeljne barve, temuč polagoma prehajajo iz svetle v temno barvo, tako nekako „valovito.“ Rado pa se pripeti, da je opaziti petelinu na sedlu malo rumenkasto perje, česar bi ne smelo biti. Petelini so navadno svetlejšje barve nego kokoši.

Plymouth so „farmarske kokoši“ severne Amerike, koder so najbolj razširjena in najbolj priljubljena pasma, ker dajejo izvrstno pečenko, so utrjena, dado se lahko vzgajati in neso pridno zlasti po zimi.

Po svojem opazovanji moram pritrditi tem lastnostim, kajti letošnjo zimo pričele so mi uže v adventu nesti ter mi neso neprenehoma. — Od 6 kokoši se je šele ena sama zmislila, da bi klokala. Podložena jajca je prav dobro izvalila, sedaj pa uže zopet nese. Jajca so nekoliko večja nego domačih kokoši. Mladi piščanci se dobro in hitro redijo, toda hočejo biti zunaj na planem in paši.

Te kokoši si iščejo svoje hrane same, ako jim je trata na razpolago. — Uspevajo pa tudi po razprtih prostorih prav dobro, ako jih človek primerno krmi.

Iz tega vzroka jih je priporočati tudi mestnim kokošerejem.

Njih zunanja oblika in barva sta tako mikalni, da jih vsakdo takoj opazi, če tudi ni kokošerejec.

Zadnji dve pasmi Langshan in Plymouth gojijo prav zelo zlasti oni zavodi, kateri vzrejujejo namizno kuretinu za prodaj, kot n. pr. zavod v St. Ilgen pri Heidelbergu, ki obsega čez 4 hektare zemlje, in kjer izvale na leto čez 40.000 piščet.

Naš občni zbor dne 23. t. m.

V četrtek 23. t. m. se snidejo zopet udje c. kr. kmetijske družbe kranjske v posvetovanje. V zadnji številki našega lista smo uže objavili vabilo na občni zbor in vzpored zborovanju, današnji številki je pa priloženo glavnega odbora upravno poročilo za leto 1888., kakeršno bode odbor predložil občnemu zboru. Ako pregledujemo to poročilo, razvidi se zopet velik napredek naše družbe, katerega je storila od 1888. l. do 1889. l. Število udov se je pomnožilo za 233, in družbeni denarni promet raste toliko, da je dosegel v l. 1888. z državnimi podporami vred vsoto 30.000 gold. Družbeno premoženje znaša konec 1888. l. 35.465 gold. 25 kr.

Ne pristoji nam soditi o delovanju glavnega odbora, to pa smemo trditi, da si je družba vedela priporiti tisto veljavo po deželi, katere je vredno tako važno društvo, ki mu je namen pospeševati razvoj in napredek kmetijstva po vsej deželi. Za najvažnejši napredek pa smemo smatrati veselo in živahno delovanje podružnic, kakeršno se je jelo kazati zlasti letos ob zborovanjih pred družbenim občnim zborom. Veliki uspehi, katere je dosegla družba do sedaj, pa naj ne bodo lavorike, na katerih naj počivajo odbor, podružnice in posamezni udje, temveč naj izpodbujajo do novih, še sijajnejših uspehov. To bode pa le tedaj mogoče doseči, ako bode delovanje vseh, ki so v to poklicani, složno, in ako bode glavni odbor v ta namen dobival potrebnih podatkov od kmetovalcev po deželi, katerim edinim je namenjeno delovanje kmetijske družbe; kajti glavni odbor more uspešno delovati le tedaj, ako so mu družabnikov težnje in želje znane, a ni je boljše prilike, da jih zve, nego družbeni občni zbor. Udeležje naj se zatorej naše družbe udje občnega zbora prav obilo, razodenejo naj na njem svoje želje in pokažejo svetu, da jim je kaj do blagostanja, in da so pripravljeni v doseg svojih namenov po svojih močeh pomagati. Mnogobrojno obiskani občni zbor je ob enem dokaz, da c. kr. kmetijska družba kot edini zastop kmetovalcev v deželi uživa tudi njih zaupanje, in da zato ni le vredna, ampak tudi sme zahtevati najobilnejše podpore na merodajnih mestih. Še enkrat pozivljemo vse naše ude, da se vsak, ki le količkaj utegne in more, udeleži občnega zbora ter na njem neustrašeno razodene želje o družbenem delovanju v blaginjo kmetijstva in sploh dežele naše. Na svidenje torej v obilnem številu v četrtek 23. maja!

Za osušanje ljubljanskega barja.

Po naročilu c. kr. poljedelskega ministerstva zbrala se je v četrtek dne 25. aprila enketa interesentov in strokovnjakov, ki jej je bila naloga svoje mnenje izreči o najnovejšem, skrčenem načrtu inženjerja Podhagskega in pa o prošnji močvirskega odbora, naj bi se kar prej moči pričelo osušalno delo.

Pri enketi so bili navzoči:

Za c. kr. ministerstvo: melioracijski inženjer Markus

in pa načelnik oddelku za zgradbo gorskih voda v Beljaku: Rieder; za c. kr. deželno vladno svetovalec Dralka, stavbeni svetovalec Ziegler s še enim stavbarskim uradnikom in pa c. kr. deželni gozdarski nadzornik Goll. Za deželni odbor so se posvetovanja udeležili: deželni glavar dr. Poklukar, odbornik O. Detela in pa inženier Hrasky. Ljubljansko mesto sta zastopala mestna inženierja Duffe in Hanuš, močvirski odbor in posestnike pa: načelnik Trtnik in odbornika Fr. Kotnik in Peruzzi; vrhu tega je bila družba južne železnice zastopana po svojem višem nadzorniku iz Trsta. Navzoči je bil tudi projektant Podhagski. Gg. dr. Kosler in W. Stedry sta naznanila, da sta zadržana priti.

Po predlogu načelnika Trtnika se je enketa za predsednika izbral deželni glavar.

Glavni predmet posvetovanju je bil nov skrčen načrt in pa njegova podloga: odtok le 400 kub. metrov vode v sekundi namesto v prejšnjem alternativnem načrtu za podlogo vzprejetih 470 kub. metrov vode. Žalibog je bilo merjenje vode ob velikih povodnjih, to je podloga vsemu delu, zelo zanemarljivo, ker je edini c. kr. stavbeni urad ljubljanski imel nadrobne podatke, pa tudi ta samo za največjo povodenj vsakega leta.

To merjenje pa je pokazalo, da so povodnji v teku 10 let, celo ne glede na tudi izredno veliko povodenj v lanske jeseni, dvakrat prav izdatno prekoračile ono množino vode, katera je bila v podlogo skrčenemu načrtu.

Vrhu tega se po izreku strokovnjakov ni moglo prezirati to, da bode, ne sicer sedaj, brez dvombe pa po dovršenih delih za osušanje planinskih in cerkniških dolin, treba računati na močvirji še z večjo množino vode.

Vse to in pa uradne številke o množini v sekundi otekajoče vode, ki kažejo na 20. dan marca 1888. leta 460 kub. metrov, za 15. dan novembra 1878. leta pa 479.7 kub. metrov, napotile so enketo do sklepa:

1. Ker se sedaj ne potrjujejo več one podloge, na katere se je opiral vlaški sklep, izreka današnja enketa, da je vsekakor želeli, da se ne sega pod ono množino 470 k. m., katera je podloga alternativnemu načrtu, ter sklepa soglasno, da je za tok Ljubljanice skozi mesto in pa za Gruberjev kanal držati se alternativnega načrta.

Vender pa se glede Francovega (franciškanskega) in pa Zidanega mostu na dolenski cesti izreka želja, da se, kolikor bode to po izvršeni preiskavi videti mogoče, — ohranita.

Ravno tako se priporoča za izdelovanje nabrežnih in opornih zidov skozi mesto navadno kamenje namesto obrezanega.

Kar se dostaje stranskih pritokov po močvirski nizini, vzprejema pa enketa predloge in številke stroškov po predloženem skrčenem načrtu.

Skupna potreščina kaže po tem tako:

a) Ljubljana po alternativnem načrtu	973.600 gld.
b) Gruberjev kanal po alternativnem načrtu	405.000 "
c) Stranski pritoki po skrčenem načrtu	168.050 "
Skupaj	1,546.650 gld.

Torej nasproti alternativnem načrtu, ki stane 1,798.730 "

znižanje stroškov za 252.080 gld.

2. sklep glede vpliva Planinskih voda na povodnji po močvirji se glasi:

Glede na to, da c. kr. poljedelsko ministerstvo ni še rešilo predloženih, po M. Peruzzi-ji izrečenih pomislekov, enketa ni v stanu storiti utemeljenega sklepa, ter to izjavo samo uznava.

3. sklep se glasi:

Enketa izreka prepričanje, da kaže glede na obstoječo veliko nevarnost povodnji na močvirji kar prej pričeti s priporočenimi osušalnimi, oziroma zagradnimi deli, da pa ni moči svetovati, da bi se izvrševali posamezni deli načrta brez zveze s celoto.

S takim nemudnim pričetkom delovanja bi se tudi dejanski ustreglo prošnji močvirskega odbora zaradi začrtja del.

Dalje se je vzprejel predlog načelnika zagradnemu oddelku beljaškemu Riederja, ki meri na to, da bi se tudi stroški za potrebno pogozdovanje prišteli k zagradbenim stroškom.

5. Enketa dalje pritrdi predlogu deželnega gozdarskega nadzornika W. Golla, po katerem se močvirskemu odboru nalaga, pospeševati z razpisom c. kr. deželne vlade z dne 8. decembra 1880. l., štev. 9028. zaukazano varstvo gozdov in pogozdovanje.

6. Glede jezua Češkovega v Vodmotu je izrekla enketa, da sedaj sicer ta jez ne vpliva na močvirske povodnji, da se mora pa odstraniti najkasneje v treh mesecih od dne, ko bode c. kr. poljedelsko ministerstvo odobrilo osušalna dela.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 71. Poročite mi, kaj naj storim, da rešim svoje zelje (presad). Letos se je pokazal v našem kraju mrčes, ki uničuje vse zelje, kakor hitro priraste iz zemlje in dobi tretji list. Nekaj teh mrčesov, katere mi imenujemo bolhe pošiljam vam v zavitku. Poskušal sem uže marsikaj, a ne pomaga nič. (A. R. v Metliki.)

Odgovor: Mrčes, ki vam kviri vaše zelje, je hrostek z imenom zelski bolhač. Bolhača z roko loviti bilo bi prav ne-hvaležno delo. Kdo bi lovil tak skočen drobiž? Človeku ne ostane drugega pomočka, nego odganjati ga z gredic, kolikor se da, in mu sploh braniti, da ne more do zelenjadi. Naj povemo, kaj bi se v tem dalo storiti. Kadar se bolhači pokažejo na semenskih gredicah, polivaj jih zjutraj z vodo in potem jim iz desak ali od česarkoli naredi senco in bolhači se bodo umaknili na solnce. Zato bi bilo menda tudi dobro, sajenice vzgajati na vlažnem in osojnim svetu. Kadar začne seme kliti, posipli gredice s suhim in zmetim kurjakom ali golobjakom, ako tega ni, tudi s konjskim gnojem, ali pa s premogovim pepelom. Tudi potresanje z mezdrom, ki jo strojarji zgulijo s kože, predno jo denejo v stroj, hvalijo nekateri kot dober pomoček. Strugotine (oblance) pomoči v vročem katranu in jih razporedi po gredicah. Za posip je neki prav dober tudi suh cestni prah, ki se po kacem dežji ali zjutraj ob rosi potrese po sajenicah. Ako ni dežja ali rose, poskropi poprej gredice. Zjutraj ali zvečer polivaj sajenice s pelinovo vodo, ki si jo napraviš, ako pest (prgišče) pelina poliješ z vedrom vrele vode in pustiš, da se dvanajst ur v njej namaka. Prav dobro je tudi, ako sajenice (presad), predno jih presadiš, pomočiš v to vodo in jih pustiš kaci osem ur na hladu v njej; samo korenine se ne smejo v vodi močiti. Pravijo, da na take sajenice bolhači ne gredo. Ako bi jih pa kmalu potem, ko so prišle v zemljo, opral močen dež, treba bi jih bilo še s to vodo škropiti.

Vprašanje 72. S čim se odpravijo svinjam uši? (F. P. v C. pri Ljutomeru.)

Odgovor: Prasičem, zlasti pujskom, kateri bivajo po nesnažnih svinjakih in prihajajo le malo na zrak, pokažejo se včasih uši v tolikšnem številu, da začno hirati. Prasiče operite z mlačno milnico (žajfnico) in jih skrbno drgnite s ščetjo. Tako oprane prasiče obrišite in jih denite v snažen blev. Opirajte jih tolikokrat, da uši izginejo. Najbolj pa skrbite za snago, zlasti za dosti suhe nastelje.

Petra Majerja (mladega), t. j. na dvorišči hiše, ki je zraven velike cerkve, in kjer stanuje davčni urad. Po sklepu glavnega odbora dobodo sedaj vsi biki uže pri nakupu obročke v nos, kar bode močno olajšalo ravnanje z njimi. Na Vitenberškem, koder licencujejo bike enako kakor pri nas žrebece, ne dobi nobeden, ki ima bika, licence, ako nima bik obročka v nosu. S tem upa kmetijska družba prepričati vedno bolj množiče se prošnje za prerano prodajo subvencijskih bikov zaradi njih neukrotnosti.

* **Enketa za osušanje ljubljanskega barja** bila je 25. aprila t. l. O podrobnostih te enquete poročamo med članki.

* **V državnem zboru** je minuli ponedeljek imel govor gosp. poslanec dr. Ferjančič, ki je poljedelskemu ministru s spretno besedo priporočal pomoč zoper trtno uš, zgradbo hudo-urnikov in osušanje nižin na Notranjskem.

* **Davkovski odsek državnega zbora** rešil je v ponedeljek 6. t. m., kolikor sedaj moči, ugodno svojo nalogo glede znižanja hišnega davka, nekoliko potem zakona, nekoliko, kjer sedaj ni še bila mogoča dokončna pomoč, potem resolucij. Poročilo o tej zadevi ima se še te dni rešiti v državnem zboru. To bodi dodatek k dotični opomnji v upravnem poročilu, ki je priloženo današnji številki.

* **Kuga na parkljih in gobcu se je pokazala pri goveji živini in pri prasičih** vzlic vsem varnostnim naredbam tudi na Kranjskem, in sicer v šmarijski občini v ljubljanski okolici in v loškem okraju na Notranjskem. Živo priporočamo vsem gospodarjem, naj natanko izpolnjujejo navedbe oblastev v svojo in občno korist. Kdor se ne boji bolezni, naj se vsaj ustraši visokih glob (denarnih kazni), ki pretijo onemu, ki prestopi te navedbe, kajti po toči zvoniti je prepozno. Najboljše sredstvo proti kugi in na parkljih in na gobci je nad vse skrbna snaga po hlevih. Opozarjamo, da je bila kuga zatrosena iz Galicije po prasičih na Niže Avstrijsko, Štajarsko in sedaj tudi k nam. Dokler kuga ne preneha, prepovedano je prasiče na prodaj goniti od kraja do kraja od hiše do hiše.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora, oziroma subvencijskega komiteja dne 5. maja t. l.

Ker je bil na dnevnem redu obravnavati tudi proračun o državnih podporah za kmetijski pouk v l. 1890., bila sta pri seji navzoča kot zastopnik c. kr. vlade gospod c. kr. vladni svetnik Josip Dralka in kot zastopnik deželnega odbora namestnik deželnega glavarja v deželnem odboru gospod cesarski svetnik Ivan Murnik.

Seji je predsedoval družbeni podpredsednik Jos. Fr. Seunig, navzoči so pa bili odborniki gg. baron Lazarini, Lenarčič, Povše, Robič, Šiška, dr. pl. Wurzbach, Witschl in tajnik Gustav Pirc.

Prva točka dnevnega reda je bila posvetovanje, kako po kranjskih vodah zopet zaploditi rake, in sicer po načrtu, ki ga je izdelal gosp. prof. Franke v Kranji, in ki je bil priobčen uže v lanskem letniku „Kmetovalčevem“. Glavni odbor je naprosil g. Franketa, da se je udeležil seje, kar je radovoljno storil. Navzočni g. prof. Franke priporoča pričeti to delo uže letošnjo spomlad, razloži načrt, in razjasni vse, kar je treba, da se izvrši. Glavni odbor vzprejme predloge g. Franketa ter naroči nujno izvršitev tajništvu. G. cesarski svetnik Ivan Murnik izreče gospodu profesorju najlepšo zahvalo kmet. družbe na njegovem trudu in predlaga, da se vzprejme v zapisnik ter v družbenem listu razglasi. Predlog se vzprejme z odobravanjem.

Glavni odbor ukrene po daljši razpravi prositi c. kr. kmetijsko ministerstvo naslednjih podpor za kmetijski pouk v l. 1890.:

1. Za družbeno podkovsko šolo 1200 gld.
2. Za 8 ustanov na tej šoli po 50 gld. 400 „
3. Za družbeni list „Kmetovalec“ 800 „

4. Za podobe knjigi o živinarstvu, katero misli izdati družba sv. Mohora v Celovci 1000 „

Ravno tako ukrene glavni odbor 1000 gld. podpore prositi c. kr. naučnega ministerstva za šolske vrtove na Kranjskem.

Ukrene tudi kupiti 4 beljanske bike ter jih postaviti na prodaj v ponedeljek 19. t. m. v Kranji. Ob enem ukrene pri tej priliki, da se bodo odslej dajali vsem bikom uže ob nakupu obročki v nos.

Glavni odbor načelno ukrene, da bode pričel drugače porabljati podporo za živinarstvo, da bode več hasnila nego je doslej, in določi razpravo o tej reči za posebno sejo.

Odbor stori primerne ukrepe glede občnega zbora in preloži nadaljnje obravnavanje zaradi pozne ure na sejo, ki bode 19 t. m.

Za nove ude se vzprejmejo gg:

Del Linz Peter, posestnik in trgovec v Hrušju; Romih Tomaž, učitelj na mešč. šoli v Krškem; Vidmar Anton, posestnik v Begunjah pri Cerknici; Knap Jakob, posestnik pri Cerknici; Remšgar Franc, posestnik v Žirovnici; Burnik Valentin, nadučitelj v Kamniku; Klinar Blaž, posestnik v Plavskem rovtu; Jelovšek Marija, posestnica na Vrhniki; Mesec Jože, posestnik na Stari Vrhniki; Švigelj Anton, posestnik na Kozljeku; Globotschnigg Anton Leopold, veleposestnik v Trzinu; Lentsche Karol, veleposestnik v Laverci; Janša Jarnej, posestnik na Drenovem griču; Končnik Martin, župnik v Cerkljah pri Krškem; Rahne Alojzij, posestnik na Brezovici; Susteršič Franc, gostilničar v Zupah; Kokalj Jakob, posestnik na Sori; Lovro Gantar, župnik v Čermošnjicah; Andrej Mejač, trgovec v Komendi; Trobec Anton, posestnik v Setniku; Humel Franc, grajšč. oskrbnik na Krumperku; Horak Josip, grajšč. oskrbnik v Čemšeniku; Seeman Janez, grajščak v Pogancih; Donner Franc c. kr. gozdni nadzornik v Rudolfovem; Perko Franc, v Rudolfovem.

Vabilo gospodom družabnikom c. kr. kmetijske družbe kranjske

na OBČNI ZBOR,

ki bode v četrtek dne 23. maja 1889. l. ob 1/2 9. uri dopoldne v dvorani mestne hiše v Ljubljani.

V Z P O R E D :

1. Prvomestnik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora l. 1888.
3. Predložitev družbenega računa za leto 1888. in proračuna za leto 1890. (Račun in proračun dopolnjeta se gg. družabnikom še ob pravem času, razpoložena sta pa v pregled v pisarni kmetijske družbe).
4. Volitev družbenega predsednika.
5. Imenovanje tajnika na podlagi § 12. novih družbenih pravil.
6. Volitev treh odbornikov v glavni odbor namesto po družbenih pravilih izstopivših gg. odbornikov H. barona Lazarinija, cesarskega svetnika J. Murnika in vodje Frana Povšeta.
7. Poročila in predlogi odborovi, med njimi tudi predlog, kako ravnati z drevjem, ki je vzgojeno v družbeni drevnici.
8. Poročila in predlogi podružnice.
9. Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 1. maja 1889.

Jos. Fr. Seunig, podpredsednik.

Gustav Pirc, tajnik.

OPOMBA: Glavni odbor vabi vse gospode, ki se bodo udeležili občnega zbora, naj si blagovolijo na dan zborovanja popoldne ob 4. uri skupno ogledati nasade na družbenem poskusnem vrtu.

Družbena podružnica v Logatci.

Podpisano predstojništvo vabi vse p. n. gg. ude na tretji občni zbor, ki bode v nedeljo dne 19. maja t. l. ob 4. uri popoldne v šolskem poslopju dolenje-logaškem.

Predstojništvo c. kr. kmetijske družbe v Logatci.

M. Petrič s. r., predsednik.

Vprašanje 73. Kupil sem lepo plemensko svinjo; bila je prav lepa in je prav čvrsto uspevala. Kar začne slinje in kri iz gobca tiščati ter naglo pogine. V razparani svinji našel sem čreva preprežena s krvavimi žilami. Kaj je temu krivo? (A. F. v Vitovščah.)

Odgovor: Vaša svinja je poginila za vraničnim prisadom ali za perečim ognjem. To je zelo huda in nalezljiva bolezen. Kadar napade prasiča, je malo ali pa nič pomoči. Bolje še je tako ravnati, da je sploh ne dobi, to pa tako, da je svinjak snažen, po leti hladen, da so prasiči osnaženi in da imajo dosti pitne vode. Po leti naj se prasiči kopljejo ali vsaj z vodo polivajo. Svinjak, v katerem je prasič poginil za to boleznijo, treba osnažiti, najbolje ga je popolnoma prenoviti, ker drugače boste imeli vsled nalezljive te bolezni vedno nesrečo z prasičjo rejo.

Vprašanje 74. Imam kravo lepo rejeno, in mislim tudi, da je zdrava, le včasih začne kar hipoma z glavo stresati, oči obračati, omahovati in slednjič se zgrudi. Tudi jezik vijje, kakor da bi hotela kaj iz gobca zagnati. Kaj je temu vzrok? (S. Fr. v Š.)

Odgovor: Iz danih podatkov izhaja, da ima vaša krava kako živčno, oziroma možgansko bolezen. Prav zelo vam priporočamo, vprašajte za svet izkušenega živinozdravnika, kateri naj kravo preišče. Vse te bolezni postajajo čedalje hujše, in živina navadno pogine. Bolje jo je ob pravem času zaklati.

Vprašanje 75. Imam 7 tednov staro tele, ki mu je uže 5 tednov popek otekel in ogojen. Kako naj zdravim to hibo? Ali bo tele za rejo? (S. Fr. v V.)

Odgovor: Bolezen popkova je vnetica, katero je treba do časa ozdraviti, drugače preide na drob, in žival mora poginiti. Ako ima tele mrzlico, prešla je uže vnetica na drob. Najbolje bo zdravil to bolezen živinozdravnik, vendar vam povemo, kako treba zdraviti. Vse vnete dele namažite s peklen-skim kamenjem (katerega vam da lekarnar le na recept živinozdravniški), katerega treba v vodi raztopiti. Popek omijte s svinčeno vodo. Namesto peklenškega kamenja lahko rabite tudi cinkov vitrijol, katerega 8 gramov raztopite v 190 gramih vode. — Bodi vam tu povedano, da je precej po porodu narediti teletu v popek vozec ter vozec potem namazati s kolomazom (šmirom) ali pa s katramom. Tele naj leži na dobrem in suhem nastilu. Ako boste tako ravnali, nikdar se vam ne bode več kaj takega pripetilo.

Vprašanje 76. Moji mladi prasički iz dveh gnezd imajo drisko. Glave povešajo, večkrat škripljevo z zobmi, trebuh jim je napet, jedo malo ter stoje, pod život potegajoč noge. Ščetine so jim vzjezene, koža je tudi omitim prasičem videti omazana, kakor da bi bila pegava. Blato gre zelo mehko od njih ter je belo-rumeno in nenavadno smrdljivo. Iz enega gnezda so prasiči uže odstavljeni, iz drugega so pa še pri starki. Slišim, da je ta bolezen po tukajšnji okolici zelo razširjena. Kaj ji je vzrok, in kako se da odpraviti! (A. R. v Brezovici.)

Odgovor: Vzroki driski so različni: Prehlajenje, preobledenje, krmljenje, s kislimi ali pokvarjenimi jedmi in strupene reči. Sesajoče prasiče pa napade driska, ako ima starka slabo in ostro mleko če se ji naglo premeni krma, ali pa če ima kugo na parkljih. Včasih uže pomaga, če preložimo prasička v topel in suh hlev in jih krmlimo z rženo moko, na vodi kuhano. Ako je vzrok prehlajenje, pomagajo kamilice. Če vse to ne hasni, pa jim dajte vode, v kateri se je kuhal vrbov lub, in vsakamu prasiču še pol grama železnega vitrijola. Če so živali nemirne, obdrgnite jih po trebuhu s kafrastim špi-ritom. Za krmo pa jim dajte zdrobljenega zrnja in kuha-nega krompirja, nikakor pa ne surovega. Starki dajte v krmo zdrobljenega želoda, ki se je v peči prav zelo posušil, t. j. skoraj prežgal kakor kava. Ako pa to ne pomaga, pa dajte

sesajočim prasičkom večkrat beljaka. Če gnoj kislo diši, dajte jim piti ajbiševnega čaja, pa mu primešajte za vsako glavo 6 do 8 kapljic opijeve tinkture in eno žlico dobro zdrobljene krede. Ne bo napačno, ako vprašate za svet živinozdravnika, ki prasiče pregleda, kajti driska je dostikrat nasledek kake druge hujše bolezni. Opijeve tinkture vam v lekarni dajo, ako prinesete recept od živinozdravnika. Tem pazneje je ravnati pa sedaj, ko straši po deželi kuga na parkljih (parkeljica).

Vprašanje 77. Kedaj je bolje trositi mavec (gips) po travnikih, spomladi ali jeseni? (R. S. v Bl.)

Odgovor: Gips sam na sebi ni rastlinam nikakeršno gnojilo, ampak jim le pospešuje rast s tem, da razkrajja druge redilne snovi in dela, da voda počasneje izhlapeva iz rastlin. Kadar vam je samo do tega, da rastline dobe več redilnih snovi, takrat je vse eno, ako trosite mavec jeseni ali spomladi. Ako pa hočete z mavecem tudi zadržavati prehitro izhlapevanje vode, kar je posebno dobro v suhi zemlji in ob suhi spomladi, pa trosite gips le spomladi.

Vprašanje 78. Miši in podgane mi delajo po žitnih shrambah veliko škodo. Blagovolite v „Kmetovalci“ naznaniti kako zanesljivo sredstvo proti tem nadležnejšem, hvaležni vam bode gotovo tudi drugi. (St. K. v G.)

Odgovor: Proti mišim in podganam imamo mnogo pomočkov, kateri pa pomagajo različno. S strupom je sicer dobro te živali preganjati; če pa imajo podgane po shrambah drugih jedi dovolj, izpoznajo kmalu, da jim je nevarna otrovana vada, in ne pokusijo je več. Lov v pasti je tudi dobra, a veliko prepočasna. Najboljši pomoček je in ostane mačka. Marsikje so mislili te škodljive živali pregnati z raznimi rečmi, a slednjič so morali vendar vzeti le mačko na pomoč. V novejšim časi pa hvalijo to le sredstvo: Nastavi podganam pasti, ujetih pa ne pokončaj, ampak namaži jih po životu dobro s katranom (terom). Podgane se neki bojijo prav zelo katrama, neizrečeno jim smrdi, in s katranom namazana podgana pogine kmalu. Namazana in izpuščena podgana uide v luknje, katere pomaže, ter je velik strah podganski zalegi. Vse beži pred njo, vrhu tega se pa še druge podgane omažejo s katranom, ker rijejo skozi luknje, katere je namazana podgana onesnažila. Nekaj tako ujetih, s katranom namazanih in zopet izpuščenih podgan zadostuje, da se prežene vsa zalega iz hiše.

Vprašanje 79. Po nemških kmetijskih listih so pričeli zelo hvaliti prasičje plemo, katero imenujejo „Poland-China“. Rad bi naredil poskušnjo, a od daleč naročati ne kaže, ker je predrago. Ali vam je morda znano, če ima uže morebiti kedo to plemo na Kranjskem, ali vsaj v kateri bližnji krono-vini? (Fr. Zg. v D. m.)

Odgovor: Poland-China-prasičev ne vemo, če jih ima kedo na Kranjskem, a doboste jih prav blizu, t. j. pri oskrb-ništvu grajščine Pöls pri Wildonu na Štajerskem.

Gospodarske novice.

* Na družbeni občni zbor, ki bode v četrtek 23. maja t. l., posebno opozarjamo vse č. ude c. kr. kmetijske družbe kranjske. Velika večina družabnikov ima gotovo mnogokrat kaj opravila v Ljubljani, in zato marsikdo kaj lahko tako uredi, da ta opravila spoji z udeležbo pri občnem zboru. Na željo, od več strani izraženo, javljamo gg. udom, da bode, kakor vsako leto, večina udeležencev kosila v gostilni gospoda Ferlinca „pri Zvezdi“, kjer bode prilika v prijateljskem razgovoru se dalje pomenkovati o naših kmetijskih razmerah in težnjah.

* Plemenske bike beljanske (cikaste) pasme pro-dajala bode kmetijska družba v ponedeljek 20. maja dopoldne ob 10. uri v Kranji, in sicer na dvorišči gostilne gospoda

Družbena podružnica v Rudolfovem.

Vabilo na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe, ki bo dne 18. maja t. l. ob 6. uri zvečer v „Narodnem domu“ v Rudolfovem z naslednjim vzporedom:

1. Poročilo o delovanju in o računih.
2. Volitev novega odbora
3. Nasveti za družbeni občni zbor v Ljubljani.
4. Vzprejem novih udov.

ODBOR.

Družbena podružnica v Postojni.

Podpisano predstojništvo vabi p. n. gg. ude k občnemu zboru, ki bo dne 19. maja t. l. popoldne ob 4. uri v šoli v Postojni.

Na dnevnem redu je pregled računov in posvetovanje o predlogih za občni zbor v Ljubljani.

K zborovanju pride družbeni tajnik Gustav Pire iz Ljubljane.

Predstojništvo podružnice c. kr. kmetijske družbe v Postojni.

J. Hofstetter s. r., predstojnik.

Družbena podružnica v Zatičini.

P. n. gg. ude vabi podpisano predstojništvo na občni zbor, ki bo dne 19. t. m. t. l. popoldne ob 4. uri v šolskem splotju v Št. Vidu pri Zatičini.

Predstojništvo podružnice c. kr. kmetijske družbe v Zatičini.

Št. Jaklič, predsednik.

Družbena podružnica v Senožečah.

Podpisano načelnštvo vabi p. n. gg. družabnike na občni zbor, ki bo dne 21. maja t. l. popoldne ob 2. uri v gostilni gosp. Ivana Krakarja (na pošti) v Senožečah. Občni zbor bo obravnaval o podružničnih računih, o predlogih za občni zbor v Ljubljani ter bo tudi volil nov odbor.

Načelnštvo podružnice c. kr. kmetijske družbe v Senožečah.

Zelen s. r., predsednik.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1889. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanju živine in mesa. Kdor želi vzprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. s spričevalom, da se je pri kakem kovači izučil za kovaškega pomočnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja in
4. da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendijo po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilec za štipendijo je predložiti:

1. Ubožni list,
2. spričevalo o poštenem vedenju in
3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomočnike.

Prošnje z le temi spričevali morajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1889. leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po zakonu iz 1873 leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec si mora za šolski čas skrbeti le za življenje in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobode učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglašé vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih bolezni, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mesovnih, zato naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Jos. Fr. Seuig,

podpredsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,
začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. junija t. l., in sicer: 27. junija skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso hodili v podkovsko šolo, 28. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri hočejo delati to skušnjo, naj se oglašé pri podpisnem vodstvu do 15. dne junija t. l.

Vodstvo podkovske šole.

V Ljubljani, dne 15. maja 1889.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

✎ INSERTATE ✎

sprejema „Kmetovalce“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalcu“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebnih.

Izvirne belanske (cikaste)

✎ BIKE, ✎

nakupljene z državno podporo, prodajal bo podpisani odbor

v ponedeljek 20. maja t. l. dopoldne ob 10. uri v Kranji na dvorišči gostilne pri Petru Majerju mlademu t. j. v hiši tik velike cerkve koder je c. k. davkarija.

Biki bodo prodani potom dražbe pod sledečimi pogoji:

1. Biki bodo postavljeni na dražbo za polovico cene, katero je družba plačala, in jih dobi oni, kateri največ ponudi.

(43—1)

2. Kdor bika kupi, mora ga precej plačati.

3. Kupec se zaveže z zaveznim listom, da vzame kupljenega bika v varstvo svojo. Podpisani odbor za nobeno reč dober ne stoji, zato naj vsak, ki misli kakega bika kupiti, žival še pred dražbo dobro pregleda.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Proti boleznim v vratu,

hripavosti, kašlju, zlasti pri otrocih;

= proti boleznim v želodci in mehurji =

kakor tudi fina namizna kislina voda

je posebno priporočan

(12—9)

koroški rimski vrec.

Na prodaj pri M. E. Supanu v Ljubljani in pri F. Dolenzu v Kranji

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradci.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vrednih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih; sadnega drevja, visokodebelnatih in pritličnih ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlahnitve; divjakov in podlag za pritlikovce; jagodnega sadja; lepotičnega drevja in grmovja, drevja (6—8) za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepčev vseh vrst sadja.

☛ Cenike je dobiti zastoj in franko. ☛

Najboljši, najcenejši naj- sigurnejši in najstarejši

GNOJIVO

za sladorno peso, hmelj, trto, krompir, lan, zelenjad, kakor za vse druge rastline
kakor tudi za vsako zemljo je

zgoščeni goveji gnoj
(Engrais de boeuf)

Ta gnoj je pripoznan od kmetijskih veščakov, ima zajamčeno vsebino od organskega dušika, fosforove kisline in kalija ter ima v sebi preko 60% organske snovi.

Ta gnoj je iz l. c. kr. izključno prideligovane in patentovane avstro-ogerske tovarne za zgoščeni goveji gnoj v Temešvaru (Bratje Saxl.) (24—4)

GLAVNA PISARNA: Dunaj, III.; Rennweg Nr. 20/qu.

— Uzorec in poučne knjižice se zastoj pošlejo. —

Mlekarska zadruga v Ljubljani

ima na prodaj

popolnoma dobro ohranjenih mlečnih skled, latvic iz finega kositarja (pocinenega), dalje mlečne vrče, razne posode potrebne pri mlekarstvu in sirastvu, stroj za posnemanje mleka, stroj za ohlajevanje mleka, za napravo surovega masla itd. ter te še tudi popolnoma dobro ohranjene posode in stroje za 25 % znižane cene oddaje.

Ponudbe sprejema odbor mlekarske zadruge v Ljubljani. (41—1)

!!! Zelo ugodna ponudba !!!

Na prodaj je pod prav ugodnimi pogoji pol ure od Ljubljane ležečo lepo posestvo s prostornimi gospodarskimi poslopji in s 70 orali posestva.

Vsled bližine mesta se vsi pridelki lahko, hitro in dobro prodajo.

Lega in stanje posestva narede je pripravno za vsako obrt in velike obokane kleti so kaj prikladne za vinskega trgovca. (36—4)

Prodajo se pa tudi sama poslopja z velikim tik ležečim sadnem vrtom.

Kje? pove uredništvo tega lista,

„AZIENDA“

avstro-francoska družba za zavarovanje življenja in rent.

avstro-francoska družba za zavarovanje proti elementarnim škodam in nezgodam.

Ravnateljstvo:

na DUNAJI, I., Wipplingerstrasse šte. 43.

Imovina družbe:

9 milijonov gld. avstr. velj.

2 milijona gld. avstr. velj

Družba zavaruje

človeško življenje v vseh navadnih kombinacijah;

Zavarovanje za slučaj smrti, zavarovani znesek se izplača takoj po smrti zavarovanca njegovim ostalim, oziroma drugim obmišljenem;

Zavarovanje za doživetje preskrbovanje v starosti in otročje dote, zavarovani znesek se izplača zavarovancu samemu, ko doseže neko določeno starost;

Zavarovanje dosmrtnega dohodka udovskih pokojnin in dohodkov za odgojo po najnižjih premijah in z jako kulantnimi pogoji, zlasti onim, da se policam ne more ugovarjati.

a) proti škodam, ktere napravijo požar ali strela, parne ali plinovo eksplozije, ali se narede z gašenjem, podiranjem in izprazenjenjem pri stanovanjih in gospodarskih poslopjih, tovarnah, strojih, mobiljah in vsakovrstnih opravah zaloga blaga, živini, gospodarskem orodju in zaloga;

b) proti škodam, ktere napravi ogenj ali strela ob zetvi in košnji na poljskih ali travniških pridelkih v gumnih in stogih;

c) proti škodam, ki je napravi toča na poljskih pridelkih;

d) proti nevarnostim prevažanja blaga po vodi in po suhem;

Zavarovanje proti telesnim nezgodam se se ni pričelo, a se bode pravočasno naznanilo p. n. občinstvu, kakor se prične.

Zastopstva družbe.

V Budimpešti, Wienergasse 3 in Schiffgasse 2; v Gradci, Albrechtsgasse 3; v Inostu, Bahnstrasse, Hôtel „Goldenes Schiff“; v Lvovu, Marijin trg 9, nova; v Pragi, Vaelava trg 54; v Trstu, Via St. Nicolo 4, na Dunaji, I., Hohenstauffengasse 10.

V vseh mestih in večjih krajih avstro-ogerske monarhije nahajajo se glavne in krajne agenture, ki radi dajo pojasnila in daje ponudbene pôle ter prospekte zastoj in vsprejemajo zavarovanja.

Glavni zastop v Ljubljani, Šelenburgove ulice šte. 3, pri
JOSIPU PROSENC-u

(5—5)

Fran Terček

trgovec z železnino
v Ljubljani, Valvazorjev trg št. 5
priporoča za sedanjí letní čas:

Najboljši **cement**, kamniški, romanski in portlandski; **štorje za štokadovati**; **mavec** (gips) iz Dovjega za gnojitev; **iglasti drat in pocinjeni drat** za ograje; **karbolinej** za mažo lesa proti vlagi in gnjilobi; **mykothanaton** (glivja smrt) skušeno sredstvo za pokončevanje gliv (gob) na lesu; **asfalt**; **katram**; **strešno lepnico** (papir) ter vse drugo železninsko in kovinsko blago, **okove**, **štedilna ognjišča** in **obstojne dele za zidana štedilna ognjišča**; **železniške šine za zidanje**; **vodnjaki za v zemljo zabijati** itd. itd.

K obilnem obisku vabi

(38—3)

Fran Terček v Ljubljani.

'AZIENDA'

avstrijsko - francosko društvo
za zavarovanje proti elemen-
tarnim nezgodam in nesrečnim
sluđajem
na Dunaji.

Plačani delniški kapital in drugo poroštveno premoženje
družbe znaša čez

dva milijona avst. velj.

Pisarna vodstva nahaja se
na Dunaji I., Wipplingerstrasse 43.

Zastopništva so
na Dunaji, v Budapešti, Pragi, Lvovu,
Gradci in Lubruku.

'AZIENDA' zavaruje (40—1)

proti škodi po toči

po najugodnejših pogojih in za trdne premije, ne da bi se trebalo pozneje doplačevati. Premije se odmerjujejo kolikor mogoče ceno in plača za premije kreditira se, ako se želi. Škode se kulantno likvidirajo in točno izplačujejo.

Zastopniki za one kraje, kjer društvo še ni zastopano, vsprejema in pojasnila v zavarovanji daje glavni zastop v Ljubljani pri g. J. PROSENC-u
Šelenburgove ulice št. 3.

Založba tovarne

pri

Franju Detter-ju v Ljubljani

na starem trgu št. 1. nasproti železnemu mostu (v lastni hiši.)

Tu se dobivajo najbolj različni kmetijski in drugi stroji in orodja n. pr. **mlatilni stroji** na vlačilo (Göpel) in na roko **slamorezni**, **šivalni**, potem stroji, s katerimi se **žito čisti** in **odbira**, dalje **malni**, ki **snazi**jo, **žito trejo** (šrotajo) in **sadje mečkajo**, potem **otrgači za koruzo robkati** in **grozdje obirati**, za vino in sadje, **smrki** (pumpe), dalje tudi **smrki za gnojnice**; stroji s katerimi se **rapa in korenje drobi**, **preproste** in **dvojne pluge**, **blagajnice**, varne pred tatom in ognjem, **stroje za žehtanje** in **ožemanje** po Strakosch in Bonerjevemu načinu i. t. d.

Kmetovalci, ki ne morejo precej plačati nakupno vsoto za prekoristne stroje i. t. d., morejo plačati tudi pozneje, na pr. o Vseh svetih, o Božiči i. t. d. (20—7)

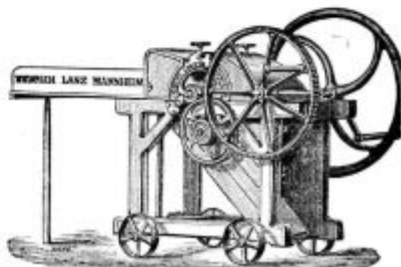
Jaz se tedaj priporočam za prav obilno nakupovanje, **svarim** pa ob enem gg. gospodarje, da se varujejo kupiti stroje od potovalcev (agentov), kateri so s svojim nepoštenim postopanjem uže marsikaterega gospodarja spravili v zadrego. —

Praviloma naj nikdo ne kupi reči, katere ni poprej videl, in če to ni mogoče, vsaj ne od ljudi ali od tverdk, katere nihče ne pozna. Z neprevidnem postopanjem je bil uže osleparjen marsikater dober in pošten kmetovalec.

Moj popotnik **Ivan Grebenc** ima mojo legalizovano, splošno pooblastilo, nanj se morejo kmetovalci popolnomo zanesti in mu dajati naročila za mene. Drugači pa prosim se pismeno in s zaupanjem na me obrniti.

S spoštovanjem

Franc Detter.

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, ume-
talin, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svoje raznovrst-
nega v njegovo stroko spadajočega blaga.
Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in
se za vsako prodano reč jamči, da je dobra
in iz najljubšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za
vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh no-
žarsko in fino kovaško orodje za kmeto-
valce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši
kakovosti narede. (14—8)

Bolezni želodca

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vo-
denica in kronična driska zdravi se najuspešneje s Piccoli-

jevo „Esenco za želo-
dec“, koja je tudi izvrstno sredstvo
proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj
lekarnar Piccoli v Ljubljani (na Du-
najski cesti) proti poštnemu povzetju.

Izdelovatelj pošilja

esenco za želodec

v zabojčkih po 12 steklenic za 1 gld.
36 kr., poštno stroške trpi p. t. na-
ročniki. (11—9)

Posamezne steklenice dobijo se
pa razven pri izdelovatelju lekarju PIC-
COLI-ju „pri Angelu“ v Ljubljani po
10 kr., tudi še pri lekarju Rizzoli-ju
in Koroškem, Štajarskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica.

Varstvena znamka.

v Rudolfovem in skoraj po vseh lekarnah na Primorskem, Tirolskem,
Koroškem, Štajarskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica.

Zavarovanje zoper škodo po toči

sprejema

glavni zastop za Kranjsko v Ljubljani

ogersko-francoske zavarovalne banke

(Franko-Hongroise.)

po najnižjih cenah in najugodnejših pogojih, namreč,
da se pri poglavitnih pridelkih polovico in pri drugih
tretjino zavarovalnine že naprej odpusti in le pri
sulčajnem odškodovanju uračuni.

Vsakoršne škode preračunijo se jako vestno ter
se takoj izplačujejo.

Zavarovalnina plačuje se na željo lahko tudi
po žetvi.

Marljivi potovalni zastopniki se radovoljno spre-
jemajo. (39—1)

Najuljudneje se priporoča

Glavni zastopnik

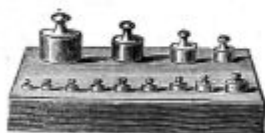
Josip Pavlin,

v Ljubljani, Marijin trg št. 1.
nasproti frančiškanski cerkvi.

(2—5)

„Ljubljanski zvon“.

Stoji pol leta gld. 2.30, četrt leta gld. 1.15.

Andr. Druškovič

trgovina z železom, mestni trg št. 10,

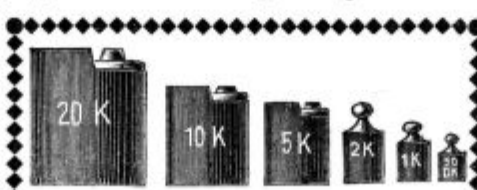
priporoča po zelo nizki ceni

okove za okna in vrata, storje za štokadoranje, samokolnice, traverze in stare železniške
šine za oboke, znano najboljši kamniški Portland- in Roman-cement, sklejni papir
(Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi

lepo in močno narejena

štedilna ognjišča in njih posamezne dele.

Vodnjake za zabijati v zemljo, s kate-
rimi je mogoče v malih urah in majhnimi
stroški na pravem mestu do vode priti;
ravno tako se tudi dobivajo vsi deli za
izkopane vodnjake, železne cevi in že-
lezoliti gornji stojali, kakor tudi za le-
sene cevi mesingaste trombe in ventile
in železna okova.

Za poljedelstvo:

vsake vrste orodja, kakor: lepo in
močno nasajeni plugi in plužna železne
in lesene brane in zobove zanje, mo-
tike, lopate, rezovnice, krampe itd.
Tudi se dobiva zmerom sveži dov-
ski mavec (Lengfelder Gyps) za gno-
jenje polja. (42—1)